

آشنایی با سازمان جهانی بهداشت دام (OIE)

نجمه معتمد^{۱*}، رحمان میرزایی^۲

۱- عضو هیات علمی (استادیار) بخش تحقیق و تولید واکسن‌های طیور، موسسه تحقیقات واکسن و سرم‌سازی رازی، سازمان

تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی، کرج، ایران

۲- محقق، دفتر ارتباطات علمی و بین‌الملل سازمان دامپزشکی کشور، تهران، ایران

* نویسنده مسئول: نجمه معتمد motamed62@yahoo.com

تاریخ دریافت: ۲۰-۰۲-۱۴۰۰ تاریخ پذیرش: ۱۵-۰۶-۱۴۰۰

چکیده

برخی نهادها و سازمان‌ها در جهان وجود دارند که به عنوان زیرمجموعه‌ای از سازمان ملل متحد و یا بصورت غیردولتی فعالیت می‌نمایند و لویج و پروتکل‌های مصوب آنها تأثیر زیاد بر تصمیمات و سیاست‌گذاری کشورها دارد. آنچه این نهادها را برجسته و کارآمد می‌سازد استقلال عمل از دولت‌ها و تأثیر کمتر سیاست و اختلافات سیاسی کشورها بر آنها است. نهادهای بین‌المللی از طریق نمایندگی‌ها و دفاتر منطقه‌ای خود در کشورهای مختلف دنیا، ارتباط تنگاتنگی را با جوامع هدف خود برقرار نموده‌اند و اثرگذاری بالایی دارند تا جایی که حتی تصمیمات ایشان بر سیاست‌های دولت‌ها و یا سازمان‌های دیگر تأثیر دارد. شناخت و مطالعه ساز و کار این سازمان‌ها، چارت سازمانی و فهم ظرفیت‌های علمی و حتی تجاری و نقش آنها در اقتصاد و قوانین دولت‌ها بسیار ضروری و مفید است. آگاهی از نحوه عملکرد آنها علاوه بر افزایش فهم اجتماعی، سبب کاهش هزینه مبادلات علم و تکنولوژی و نیروی انسانی می‌شود. از سه نهاد بین‌المللی فعال در حوزه بهداشت و سلامت شامل سازمان جهانی بهداشت (WHO)، سازمان خواروبار و کشاورزی (FAO) و سازمان جهانی بهداشت دام (OIE)، تنها OIE است که با وجود مستقل بودن گستره عملکرد آن بسیار وسیع است. دو نهاد دیگر ذیل سازمان ملل متحد (UN) بوده و از قوانین و ساختار آن تبعیت می‌کنند.

واژگان کلیدی

سازمان جهانی بهداشت دام، سازمان دامپزشکی کشور، دام

International des Epizooties (OIE) (تصویر شماره ۱).
آرم مصوب این سازمان به مرور زمان دستخوش تغییرات
گردید (تصویر شماره های ۲ و ۳).

تصویر شماره ۲- دومین آرم سازمان جهانی بهداشت دام از
سال ۱۹۸۲ الی ۲۰۰۲ (۲).

تصویر شماره ۳- آخرین آرم سازمان جهانی بهداشت دام از
سال ۲۰۰۳ تاکنون (۴).

به عبارتی تاسیس این سازمان پیش از شکل گیری سازمان
ملل متحد و قاعدتا پیش از تشکیل سازمان‌هایی مانند
سازمان جهانی بهداشت (WHO) و سازمان جهانی خوار
و بار کشاورزی (FAO) متعلق به سازمان ملل متحد بوده
است. در آن تاریخ امضای تفاهم نامه تاسیس OIE توسط
دبیر وقت اتحادیه ملل (League of Nations) مورد استقبال
قرار گرفت و ایشان با دعوت از کشورها جهت معرفی
دامپزشکان و وضع قوانین بهداشتی در خصوص واردات
و صادرات گاوها، مهر تاییدی بر تاسیس این سازمان نهاد.
اولین اجلاس عمومی سازمان در ۸ مارس ۱۹۲۷ برگزار و
در جریان آن Henri De Roo (تصویر شماره ۴) از بلژیک
به عنوان اولین رئیس و پروفیسور Emmanuel Leclainche
(تصویر شماره ۵) (استاد دانشکده دامپزشکی تولوز فرانسه و
بنیانگذار OIE)، به عنوان اولین مدیر کل دفتر انتخاب شدند
(وی تا سال ۱۹۴۷ در سمت مدیر کلی باقی ماند).

اولین قانون بهداشتی یا اساس قانون بهداشتی در مورد
دام در سال ۱۹۲۸ در کنفرانس ژنو با حضور ۸ کارشناس

بیان مساله و اهمیت موضوع

سازمان جهانی بهداشت دام یا همان OIE، یک سازمان
بین‌المللی است که به عنوان یکی از قدیمی‌ترین سازمان‌های
تشکیل شده در دنیا شناخته می‌شود. این سازمان مهم‌ترین
تشکل در زمینه کنترل و پیشگیری از بیماری‌های دامی و
بیماری‌های مشترک بین انسان و دام است و در جهت تدوین
قوانین پیشگیری و کنترل بیماری و استانداردها فعالیت
می‌نماید. بطوری که فعالیت‌های این سازمان سبب ریشه‌کنی
طاعون گاوی در سال ۲۰۱۱ و تدوین برنامه ریشه‌کنی تب
برفکی و طاعون نشخوارکنندگان کوچک تا سال ۲۰۳۰ شده
است. در موضوع اهمیت و جایگاه این سازمان همین بس
که استانداردها، راهنماها و توصیه‌های این سازمان به عنوان
مرجع و رفرانس سازمان تجارت جهانی WTO در زمینه
تجارت دام و فراورده‌های دام محسوب می‌گردد. OIE از
معدود سازمان‌های تخصصی است که تحت مدیریت سازمان
ملل متحد نیست و از لحاظ ساختار اداری و مالی کاملا
مستقل و خودمختار بوده و اساسنامه مستقل خود را دارد. با
توجه به عضویت و تبعیت ایران از این سازمان، آگاهی از
ساختار و عملکرد و تلاش در جهت استفاده از ظرفیت‌های
آن به تقویت ارتباطات کمک کرده و باعث گسترش روابط
می‌گردد.

تاریخچه تاسیس سازمان جهانی بهداشت دام OIE

در سال ۱۹۲۰ بیماری طاعون گاوی که از هند شروع شده بود
از طریق بندر Antwerp بلژیک وارد اروپا شد. به دنبال این
همه‌گیری در مارس ۱۹۲۱ کنفرانسی بین‌المللی در پاریس
برگزار شد تا راه‌های مقابله با این بالای خانمان سوز بررسی
شود. تداوم این نشست منجر به تصویب توافق نامه‌ای در
۲۵ ژانویه ۱۹۲۴ (۴ بهمن ۱۳۰۲) بین ۲۸ کشور در پاریس
گردید و "اداره بین‌المللی بیماری‌های همه‌گیر دامی" با
هدف اطلاع‌رسانی در خصوص همه‌گیری‌های دامی و
مقابله جهانی با این بیماری‌ها در سطح جهان تاسیس شد. نام
این اداره برگرفته از ترجمه فرانسوی آن می‌باشد: Office

تصویر شماره ۱- اولین آرم سازمان جهانی بهداشت دام در سال
۱۹۲۴ الی ۱۹۸۲ (۲).

در راستای جمع‌آوری اسناد و متون مرتبط با بیماری‌های مهم و اپیزوتیک دامی و شاخص‌های پایه‌گذاری یک سیاست بهداشتی بین‌المللی انجام دادند. در سال ۱۹۳۹ دکتر Leclainche ساختمان کنونی دفتر را در پاریس خریداری کرد (تصویر شماره ۶).

تا قبل از جنگ جهانی دوم تمرکز فعالیت این دفتر در اروپا بود و تعداد اندکی کشور غیر اروپایی عضو دفتر بودند (۴۴ کشور تا سال ۱۹۳۸). در زمان جنگ جهانی دوم و اشغال فرانسه توسط آلمان، تلاش شد تا مقر این سازمان به برلین منتقل شود اما دکتر G. Flückiger سویسی، رئیس وقت سازمان مانع از این کار شد. با روی کار آمدن پروفیسور G. Ramon به جای دکتر Leclainche (۱۹۴۹-۱۹۵۹) موقعیت اروپا در دفتر تغییر و کشورهای مختلفی از جمله از آفریقا، اقیانوسیه، آمریکا و آسیا به عضویت دفتر درآمدند. این امر منجر به تشکیل یک شبکه بین‌المللی و تحولی در دریافت اطلاعات، مطالعه سیستماتیک اپیدمیولوژی و پیش‌گیری از بیماری‌های مهم خصوصا زئونوزها شد. از قدیمی‌ترین کمیسیون‌های تخصصی در این دفتر Permanent Foot and Mouth Disease Commission در ارتباط با بیماری تب برفکی است که در سال ۱۹۴۶ شکل گرفت. کمیسیون استانداردهای تشخیصی و واکسن در سال ۱۹۴۹ پایه‌گذاری شده است. کمیته کد بهداشت حیوانات Animal Health Code Commission (با هدف تعیین قوانین صادرات و واردات دام‌ها و محصولات دامی) و نیز کمیته بهداشت آبزیان Fish disease commission (جهت تبادل اطلاعات مربوط به وضعیت بیماری‌های آبزیان) در سال ۱۹۶۰ شکل گرفتند. در سال‌های بعد به دلیل افزایش تعداد اعضا و

تصویر شماره ۴- سربازرس Henri De ROO اولین رئیس سازمان جهانی بهداشت دام (۲).

دامپزشکی با این جمله که "تنها کشورهایی که خدمات دامپزشکی سازمان یافته دارند می‌توانند تضامین بهداشتی لازم واردکننده‌ها را تامین نمایند" مصوب شد. تا سال ۱۹۳۴ اتحادیه ملل بر روی تصویب سه کنوانسیون دامپزشکی در خصوص واردات و صادرات و ترانزیت دام و محصولات دامی جلساتی را داشتند اما نتوانستند به توافقی جمعی برسند لذا در آن سال تصویب این قوانین را بر عهده دفتر بین‌المللی همه‌گیری‌های دامی OIE سپردند. دکتر Leclainche در مشارکت با بزرگان وقت دامپزشکی تلاش‌های بسیاری

تصویر شماره ۶- دفتر مرکزی سازمان جهانی بهداشت دام در پاریس ۱۹۳۹ تا کنون (۴) دام (۲).

تصویر شماره ۵- پروفیسور Leclainche اولین مدیر کل و بنیانگذار سازمان جهانی بهداشت دام (۲).

وظایف و مسئولیت سازمان جهانی بهداشت دام

- اطمینان از شفافیت در وضعیت بیماری حیوانات، از جمله بیماری‌های زئونوز؛
- جمع‌آوری، تجزیه و تحلیل و انتشار اطلاعات علمی خصوصاً روش‌های کنترل بیماری و رفاه حیوانات؛
- ارائه خدمات کارشناسی در کنترل بیماری‌های دام از جمله زئونوزها؛
- تهیه، تصویب و ترویج استانداردهای بهداشتی مربوط به تجارت دام و فرآورده‌های دامی (همانطور که در موافقت نامه سازمان تجارت جهانی (WTO) در مورد اعمال اقدامات بهداشتی و گیاهی (SPS) پیش بینی شده است)؛
- افزایش ایمنی مواد غذایی با منشاء حیوانی؛
- تصویب استانداردها و دستورالعمل‌هایی برای رفاه حیوانات؛
- بهبود چارچوب قانونی، شایستگی و منابع خدمات دامپزشکی؛
- کاهش فقر و اطمینان از امنیت غذایی با رسیدگی به سلامت حیوانات؛
- ارائه کمک و آموزش در مدیریت اثرات تغییرات محیطی و آب و هوایی بر سلامت و رفاه حیوانات؛

ساختار تشکیلاتی و کمیسیون‌ها

ساختار تشکیلاتی این سازمان بین دولتی، شامل رئیس، مدیر کل، شورای مرکزی (شورای اداری)، مجمع عمومی (کمیته بین‌المللی)، کمیسیون‌های منطقه‌ای و کمیسیون‌های فنی تخصصی است. دفتر مرکزی سازمان در پاریس تحت نظارت بالاترین مقام تصمیم‌گیرنده آن یا به عبارتی مدیر کل سازمان است و روابط عمومی، مشاوره، دو معاونت فنی و معاونت اداری مالی دارد. به علاوه ۱۲ دفتر نمایندگی در مناطق مختلف دنیا که همکاری تنگاتنگ با کمیسیون‌های منطقه‌ای دارند همه زیر نظر مدیر کل اداره می‌شوند.

شورا Council

نهادهی است که نمایندگی مجمع جهانی (GA) در فاصله بین اجلاس سالیانه را دارد. شورا شامل یک رئیس (پرزیدنت)، یک معاون رئیس، رئیس گذشته و شش نماینده است که نماینده‌های منطقه‌ای هستند. حداقل دو بار در سال برای بررسی، مشورت با مدیر کل، مسائل فنی و اداری، به ویژه برنامه فعالیت‌ها و پیش‌نویس بودجه قبل از ارائه آن‌ها به مجمع، تشکیل جلسه می‌دهد. اعضای منتخب شورا باید نمایندگان ملی کشور خود در OIE باشند.

کمیسیون‌های منطقه‌ای

توسط هیات مدیره‌ای که در اجلاس عمومی برای مدت ۳ سال انتخاب می‌شوند اداره می‌شود. هر دو سال یکبار

شرکت کنندگان در اجلاس عمومی، شامل کارشناسان اعضای هیات نمایندگی، ناظران کشورها و سازمان‌های دیگر، کمیته‌های منطقه‌ای شکل گرفتند تا بتوانند مسئولیت اداره و کنترل همه‌گیری‌ها و بیماری‌های مهم دامی در آن منطقه از جهان را بر عهده بگیرند. کمیسیون‌های منطقه‌ای با عناوین آفریقا؛ آمریکا؛ آسیا، خاور دور و اقیانوسیه؛ اروپا و خاورمیانه نام‌گذاری شدند. دفتر کمیته آفریقا در مالی، آمریکا در آرژانتین، دفتر آسیا، خاور دور و اقیانوسیه در توکیو ژاپن و دفتر اروپا در کشور بلغارستان و دفتر خاورمیانه در بیروت لبنان تاسیس شد.

پس از شکل‌گیری سازمان ملل متحد در سال ۱۹۴۵ که جایگزین اتحادیه ملل شد، دو آژانس تخصصی FAO و WHO به ترتیب در ۱۹۴۶ و ۱۹۴۸ تاسیس شدند. در سال ۱۹۵۱ به دلیل مشابه بودن نسبی فعالیت‌های آن‌ها لزوم وجود OIE مورد سوال قرار گرفت اما تلاش برای انحلال آن موفقیت‌آمیز نبود.

از نقاط برجسته و با اهمیت OIE ارتباطی است که با سایر نهادهای غیردولتی و دولتی چندجانبه در دنیا برقرار نموده است. در حال حاضر این سازمان حداقل با ۷۵ سازمان بین‌المللی تفاهم‌نامه همکاری دارد. از جمله مهم‌ترین این ارتباطات، معاهده یا تفاهم‌نامه‌هایی است که به ترتیب در سال‌های ۱۹۵۲ و ۱۹۶۰ با سازمان‌های FAO و WHO، در سال ۱۹۹۸ با سازمان تجارت جهانی WTO، در سال ۲۰۰۱ با بانک جهانی و در سال ۲۰۰۷ با انجمن بین‌المللی حیوانات آزمایشگاهی ICLAS تنفیذ شده‌اند. در سال ۲۰۰۳ دفتر بین‌المللی همه‌گیری دامی تغییر عنوان داده و با عنوان سازمان جهانی بهداشت دام ادامه فعالیت می‌دهد البته همچنان مخفف نام تاریخی خویش (OIE) را که برگرفته از عنوان قدیم این سازمان است حفظ نموده است. از سال ۱۹۹۰ کمیسیون بین‌المللی اعضا، یک گروه برای تدوین برنامه‌های استراتژیک تشکیل دادند در سال ۲۰۰۰ خط مشی این گروه از تدوین راهنماهای از پیش تعیین شده و قدیمی تغییر کرد و به سمت وضع استانداردهای علمی برای متخصصان، دستورالعمل رفاه حیوانات و موضوعات مربوط به امنیت غذا جهت یافت. در حال حاضر ۱۸۲ کشور عضو OIE می‌باشند. ایران (سازمان دامپزشکی کشور) از ۲۲ بهمن ماه سال ۱۳۲۸ با پیشنهاد وزارت کشاورزی به عضویت OIE درآمد و این مهم در ۳۰ خرداد ماه سال ۱۳۳۴ به تصویب مجلس رسید. یکی از افتخارات کشورمان و این بوده است که استاد گرانقدر مرحوم دکتر عزیز رفیعی (از روسای اسبق موسسه رازی، استاد دانشکده دامپزشکی تهران و موسس دانشکده دامپزشکی ارومیه) در فاصله سال‌های ۱۹۶۰ تا ۱۹۷۵ نماینده دائم ایران در سازمان OIE بودند و از سال ۱۹۶۴ به مدت سه سال نایب رییس و پس از آن تا سال ۱۹۷۰ ریاست سازمان OIE را بر عهده داشتند.

مناسب‌ترین استراتژی‌ها و اقدامات برای پیشگیری و کنترل بیماری‌ها کمک می‌کند. همچنین موارد ارسالی کشورهای عضو که به دنبال به رسمیت شناختن وضعیت آنها از نظر برخی بیماری‌ها هستند مورد بررسی قرار می‌گیرد.

۶- کمیسیون آزمایشگاه‌ها (Laboratories Commission) مسئول ایجاد یا تصویب روش‌هایی برای تشخیص بیماری‌های پستانداران، پرندگان و زنبورعسل و توصیه موثرترین محصولات بیولوژیک مانند واکسن‌ها است. این کمیسیون در ضمن ناظر محتوای کتابچه راهنمای آزمایش‌های تشخیصی و واکسن‌های بهداشت حیوانات خشکی‌زی می‌باشد. کتابچه مذکور توسط توافقنامه SPS سازمان تجارت جهانی (WTO) به عنوان یک متن استاندارد بین‌المللی در زمینه قوانین و مقررات تجارت بین‌المللی دام و فرآورده‌های دامی شناخته شده است.

۷- کمیسیون حیوانات آبی (Aquatic Animals Commission) مسئول اطمینان از این است که استانداردهای منتشر شده در کتابچه کد بهداشت حیوانات آبی (کد آبیان) و کتابچه راهنمای آزمایشات تشخیصی برای آبیان (کتابچه راهنمای آبیان) بر اساس آخرین اطلاعات علمی برای پیشگیری و کنترل بیماری‌های ماهی، سخت پوستان، نرم تنان و دوزیستان بوده و ایمنی بهداشتی تجارت بین‌المللی آبیان و محصولات آنها را تضمین می‌کند.

بعضا به دلیل شرایط خاص و یا برنامه‌های استراتژیک ممکن است ذیل این کمیسیون‌های گروه کاری (Working group) و گروه موقت (Ad hoc group) تشکیل گردد. گروه‌های کاری مسئول بررسی مستمر موضوعات اختصاصی خود و اطلاع‌رسانی به اعضای مجمع هستند. در حال حاضر دو گروه کاری فعال هستند:

الف) گروه کاری حیات وحش (Wildlife working group) که از سال ۱۹۹۴ در مورد مشکلات بهداشتی حیوانات حیات وحش در اسارت و در طبیعت اطلاع‌رسانی کرده و نظارت و کنترل بیماری‌های خاص را برعهده دارد. ب) گروه کاری مقاومت ضد میکروبی یا AMR که از سال ۲۰۱۹ برای حمایت از استراتژی جهانی کنترل مقاومت‌های ضد میکروبی ناشی از مصرف بی‌رویه آنتی‌بیوتیک‌ها و به دنبال عقد تفاهم‌نامه همکاری با FAO و WHO فعالیت می‌کند. دو گروه کاری رفاه حیوانات و ایمنی مواد غذایی هم که از ۲۰۰۲ فعالیت می‌کردند در سال ۲۰۱۷ به کار خود پایان دادند.

آزمایشگاه‌های مرجع و همکار

در حال حاضر بیش از ۳۰۱ آزمایشگاه مرجع و همکار در جهان در حوزه‌های مختلف بیماری‌های دامی با این سازمان همکاری دارند و امکان استفاده از ظرفیت‌های آموزشی و مشاوره آنها از طریق OIE مهیا می‌شود. آزمایشگاه

کنفرانسی در خصوص موضوعات فنی و همکاری‌های منطقه‌ای برگزار می‌گردد و از لحاظ عملکرد ارگان‌های کاملا مستقلی محسوب می‌شوند. بعلاوه کمیسیون‌های منطقه‌ای پیش از مجمع عمومی نیز یک جلسه برگزار و نتایج فعالیت و پیشنهادات خویش را به مجمع ارائه می‌کنند. ایران در سال ۲۰۱۱ میزبان کنفرانس منطقه‌ای آسیا، خاور دور و اقیانوسیه بود. لازم به ذکر است که هر کشور امکان عضویت در چند کمیسیون منطقه‌ای دارد. مثلا ایران عضو کمیسیون خاورمیانه و نیز کمیسیون آسیا، خاور دور هست.

در می ۲۰۱۹ در جریان مجمع عمومی سازمان بهداشت جهانی، عضویت ایران در هیأت رئیسه منطقه آسیا و اقیانوسیه مورد تصویب قرار گرفت. علاوه بر این در این انتخابات، مجمع عمومی سازمان بهداشت جهانی دام با ۹۲ رای موافق و ۱۶ رای مخالف یا ممتنع «دکتر علیرضا رفیعی پور» رئیس وقت سازمان دامپزشکی ایران را به عنوان دبیر کل منطقه آسیا و اقیانوسیه و خاور دور سازمان بهداشت جهانی دام انتخاب و اداره این دفتر و مدیریت اجرایی منطقه آسیا، اقیانوسیه و خاور دور را به وی واگذار نمودند (دفتر مرکزی آن در شهر توکیو ژاپن می‌باشد).

کمیسیون‌های تخصصی Specialist commissions

۱- کمیسیون قوانین و مقررات و یا کمیسیون استانداردهای مربوط به بهداشت حیوانات خشکی‌زی؛

۲- کمیسیون علمی بیماری‌های حیوانات، کمیسیون استانداردهای مواد بیولوژیک یا آزمایشگاه‌ها؛

۳- کمیسیون استانداردهای بهداشتی آبیان؛
وظیفه آنها جمع‌آوری آخرین اطلاعات علمی به منظور مطالعه اپیدمیولوژی بیماری‌های دام و روش‌های کنترل مربوطه و ایمنی بهداشتی تجارت بین‌المللی حیوانات و فرآورده‌های دامی، تدوین یا بازنگری استانداردهای OIE و پرداختن به مسائل فنی یا علمی مطرح شده توسط کشورهای عضو است. کارشناسانی که اعضای کمیسیون‌ها هستند بر اساس برتری علمی و توزیع جغرافیایی متوازن انتخاب و یک یا دو بار در سال با هم ملاقات می‌کنند.

۴- کمیسیون کد (Code Commission) مسئول حصول اطمینان از مفاد کتابچه راهنمای آزمایش‌های تشخیصی و واکسن‌های بهداشت حیوانات خشکی‌زی (Manual of Diagnostic Tests and Vaccines for Terrestrial Animals) است. این کتابچه حاوی اطلاعات علمی در مورد تجارت بین‌المللی و روش‌های نظارتی و کنترل بیماری‌های دام و زئونوز می‌باشد. متن پیش‌نویس کتابچه برای اضافه شدن استانداردهای جدید یا تجدید نظر شده توسط اعضای این کمیسیون تهیه و با همکاری نزدیک با سه کمیسیون تخصصی دیگر بازبینی می‌شود.

۵- کمیسیون علمی (Scientific Commission) در شناسایی

فوری، گزارش‌های پیگیری، گزارش‌های ۶ ماه یک‌بار و سالانه، سازمان جهانی بهداشت حیوانات را در مورد بیماری‌های دامی موجود در کشور خود آگاه سازد و تا جایی که در حوزه مسئولیت ملی اوست، اجرای قطعنامه‌های مجمع عمومی را در کشور خویش تضمین نماید. نمایندگان کشورها می‌توانند برای ۸ موضوع نماینده و رابط معرفی کنند که البته سازمان تنها با نماینده فنی و رابط اصلی ارتباط دارد و با نمایندگان دیگر ارتباط نمی‌گیرد. موضوعات هشت‌گانه شامل اختطار بیماری‌های دامی، ایمنی غذا و محصولات دامی، رفاه حیوانات، حیوانات آبی، ارتباطات، آزمایشگاه، محصولات دامپزشکی و حیات وحش هستند.

در سال ۲۰۱۰ به منظور کنترل و پیشگیری خطرات بهداشتی انسان، دام و اکوسیستم اتحادیه‌ای با نام One-Health بصورت مشترک بین سازمان WHO و FAO و OIE تشکیل شد تا باعث هم‌افزایی فعالیت‌های کارشناسان و متخصصان سه سازمان به منظور شناسایی سریع و اقدام به موقع و هماهنگ در پاسخ به رخداد بیماری‌ها و جلوگیری از گسترش جهانی آن گردد. مانیتورینگ اپیدمیولوژیک بیماری‌های مورد نظر هر سه سازمان- اطمینان از هم‌گرا بودن قوانین و استانداردهای کنترلی و بهداشتی- ارزیابی ریسک و مدیریت ریسک بیماری‌ها و ایجاد ظرفیت و ارتقای توانایی فنی کشورهای عضو مجموع مأموریت‌های این اتحادیه است. ۳ اولویت اصلی این اتحادیه، بیماری آنفلوآنزای حیوانات، مقاومت‌های میکروبی و بیماری‌های است که طبق برنامه ریزی صورت گرفته باید تا سال ۲۰۳۰ ریشه کن شود.

علاوه بر فعالیت‌های اشاره شده در مورد سازمان جهانی بهداشت دام، ارایه برنامه‌های آموزشی و راهنماهای دامپزشکی به کشورهای عضو، انتشار کتاب‌های مرجع و مورد نیاز متخصصین و دامپزشکان، از دیگر خدماتی است که به کشورهای عضو ارائه می‌دهد.

راهکار

کشورهای جهان از جنبه‌های گوناگون اعم از توسعه‌یافتگی، وضعیت سیاسی و اقتصادی و وضع قوانین و مقررات با یکدیگر تفاوت دارند. این تفاوت‌ها به نوبه خود سبب می‌شوند که سازمان‌های بین‌المللی به واقعیت‌ها توجه نموده و در مواردی با توجه به وضعیت خاص هر عضو حقوق و تکالیفی را برای اعضا مقرر کنند. هر چند قوانین و مقررات دولت‌ها در مواردی با قوانین نهادهای بین‌المللی در تعارض بوده و ممکن است مانع گسترش و تحکیم روابط با ایشان گردد. از سوی دیگر بعضاً وضعیت سیاسی کشورها نیز در این گونه ارتباطات اثر گذارند. از جمله عدم وجود ثبات و تداوم در این نوع ارتباطات به دلیل تغییر و تحولات اداری در سطح ارگان‌های دولتی و یا عدم وجود برنامه‌های

رفرانس آبله گوسفندی و آبله‌بزی موسسه رازی از جمله این آزمایشگاه‌ها می‌باشد. برنامه‌های مربوط به عنوان آزمایشگاه مرجع یا مرکز همکاری OIE توسط نماینده کشور عضو که آزمایشگاه به آن تعلق دارد به مدیرکل ارسال می‌شود و با در نظر گرفتن پروژه، توافق هیات‌های نمایندگی OIE با کشورهای دارای آزمایشگاه مرجع و آزمایشگاه منتخب، موضوع مورد بررسی قرار می‌گیرد. از سال ۲۰۰۶ پروژه Twinning جزو برنامه‌های این سازمان قرار گرفت. این طرح با هدف افزایش ظرفیت و توانایی علمی آزمایشگاه‌ها و متخصصین کشورهای در حال توسعه و توسعه نیافته از طریق بهره‌گیری از ظرفیت آزمایشگاه‌های مرجع سازمان شکل گرفته و تا کنون ۳۰ پروژه در ۵ کشور در حال اجرا است. در برخی موارد خاص به رفرانس شدن آزمایشگاه منجر خواهد شد.

سیستم اطلاعات سلامت جهانی حیوانات OIE-WAHIS که یک پایگاه داده یا دیتابیس جامع مربوط به گزارش وضعیت سلامت و بیماری‌های دام‌های اهلی، حیات وحش و زئونوزها و بیماری‌های نوپدید و رخدادها است و اطلاعات آن توسط سازمان‌های دامپزشکی کشورهای عضو و غیر عضو تامین می‌گردد. از سال ۲۰۰۵ اطلاعات این پایگاه به صورت عمومی در دسترس همه قرار گرفته است.

هزینه‌های سازمان از ۳ طریق شامل: حق عضویت کشورهای عضو اعانه‌ها و کمک‌های داوطلبانه کشورها یا سازمان‌های دیگر و نیز درآمدهای متفرقه از فروش کتاب و مجلات انتشار یافته سازمان، تامین می‌گردد.

تا قبل از سال ۲۰۰۹ کمیته‌ای که متشکل از نمایندگان فنی دولت‌های عضو بود به مجمع عمومی نمایندگان اطلاق می‌شد در حال حاضر از آن با عنوان کمیته بین‌المللی نام برده می‌شود. این مجمع سالی یک بار تشکیل جلسه داده و در زمینه هماهنگی در کنترل و پیشگیری بیماری‌ها، تبادل اطلاعات کارشناسان دامپزشکی و بررسی امکان همکاری اعضا در استفاده از تسهیلات و امکانات تشخیصی، آموزشی و پیشگیری و نیز انتخابات کمیسیون‌ها تصمیم‌گیری می‌کند. نمایندگان فنی دولت‌ها به صورت رسمی به مدیر کل معرفی می‌شوند. براساس اساسنامه سازمان نماینده دولت باید مرجع ذیصلاحی باشد که وظیفه نظارت، سیاست‌گذاری کلیه مسایل مربوط به دامپزشکی آن کشور را بر عهده داشته باشد. در کشور ما این رسالت برعهده سازمان دامپزشکی است. نماینده فنی در اجلاس سالیانه حق یک رای داشته و ریاست هیات نمایندگان را برعهده دارد. امکان حضور نمایندگان سیاسی دولت‌ها و وزرا در اجلاس سالیانه هست و با وجودی که ممکن است از لحاظ مقام دولتی بالاتر باشند ولی تنها نماینده فنی که نماینده دائمی محسوب می‌شود یا جانشین آن که قبلاً به طور رسمی معرفی شده اجازه رای دارد. نماینده فنی باید، به صورت الکترونیکی در مورد اطلاع‌رسانی‌های

کشور، جامعه دامپزشکان ایران، دامپزشکی، مرکز مبارزه با بیماری‌های مشترک وزارت بهداشت، سازمان محیط زیست و دیگر مراکز مرتبط با امور دامپزشکی، از حداکثر توان برای معرفی آن‌ها استفاده کرده و از توان علمی و اجرایی آنها بهره‌مند گردد.

۴- با توجه به شرایط حاکم در منطقه، سازمان دامپزشکی کشور می‌تواند با برقراری و استحکام همکاری‌های خود با دوایر دامپزشکی کشورهای همجوار، نسبت به افزایش نقش آفرینی و تاثیرگذاری خود در بهداشت دام در منطقه اقدام و از این طریق در جهت ارتقای رتبه خود در OIE بهره‌مند گردد.

فهرست منابع

۱- ظریف، محمد جواد، سجادیپور، سید محمد کاظم، ۱۳۸۹، دیپلماسی چندجانبه: نظریه و عملکرد سازمان‌های منطقه‌ای و بین‌المللی، انتشارات وزارت امور خارجه. تهران.

2-Gideon Brückner, Marie Teissier, A brief historical overview of the World Organisation for Animal Health (OIE) and its historical relationship with countries in southern Africa, available at: https://repository.up.ac.za/bitstream/handle/2263/74482/2020_WAHVM_BrucknerGideon.pdf?sequence=1&isAllowed=y.

3-History of OIE, <https://www.oie.int/en/who-we-are/mission/history/>.

4-World Organisation for Animal Health, available at: https://en.wikipedia.org/wiki/World_Organisation_for_Animal_Health.

استراتژیک و توسعه‌ای کوتاه و بلند مدت که می‌تواند سبب تضعیف و حتی توقف ارتباطات موثر قبلی گردد (۱). در حال حاضر نماینده ایران در سازمان جهانی بهداشت دام سازمان دامپزشکی کشور می‌باشد و تمامی ارتباطات و مکاتبات باید از طریق این سازمان و با اطلاع ایشان صورت پذیرد.

به منظور افزایش کارایی و توسعه پایدار بهداشت دام کشور، تحکیم و توسعه ارتباط متقابل و تنگاتنگ سازمان دامپزشکی با OIE و بهره‌گیری از ظرفیت‌های این سازمان در زمینه‌های تشخیصی، کنترلی، ارتقا جایگاه و موقعیت آزمایشگاه‌های تشخیصی در سطح ملی و بین‌المللی، تبادل محقق، حضور فعال در اجلاس‌های سالیانه سازمان OIE، همچنین تشکیل کارگروه‌های تخصصی سازمان‌های تخصصی بین‌المللی با مشارکت موسسه رازی، سازمان دامپزشکی و وزارت جهاد کشاورزی یک ضرورت است.

توصیه ترویجی

به منظور بهره‌مندی کامل کشورمان از ظرفیت‌های موجود در سازمان‌های بین‌المللی از جمله OIE، موارد زیر توصیه می‌شود:

۱- باید شناخت کافی از شرح وظایف، حیطه عملکرد، ساختار و ظرفیت‌های موجود OIE داشت و در جهت تحکیم هر چه بیشتر ارتباطات اقدام نمود.

۲- نمایندگان معرفی شده علاوه بر داشتن روابط عمومی خوب و توان برقراری تعامل، باید مسلط به زبان‌های بین‌المللی رایج بوده و دانش و تجربه اجرایی کافی در ارتباط با وظایف سازمان دامپزشکی کشور را داشته باشند.

۳- نمایندگان معرفی شده باید با شناخت کافی از ظرفیت‌های موجود در کشور از جمله موسسه تحقیقات واکسن و سرم سازی رازی، دانشکده‌های دامپزشکی، آزمایشگاه‌ها و مراکز درمانی بخش خصوصی، سازمان نظام دامپزشکی

